

סמל ראדה מאיר
2157920

בן יונה וסעדיה
נולד ב- י"ז אדר תשי"ד 22.3.1954
התגייס ב- מאי 1972
שרת בגדוד "הבוקעים הראשון" (51)
נפל ב- כ"ו תשרי תשל"ד 22.10.1973
בקרוב על החרמון.

ראדה, מאיר

מאיר, בן יונה וסעדיה, נולד ביום י"ז באדר ב' תשי"ד (22.3.1954) בתל-אביב. הוא למד בבית-הספר היסודי "הלל" בכפר שלם ובבית-הספר היסודי "הגליל" בתל-אביב. אחרי-כן המשיך ולמד שנתיים בבית-הספר המקצועי "שבח" בתל-אביב, במגמה למסגרות כללית, ושנה בלימודי ערב בבית-הספר המקצועי באבו-כביר, במגמה למסגרות מכנית. כשהיה מאיר בן שמונה עברה משפחתו מכפר שלם לשכונת התקווה, ובשכונה הזאת

עברו עליו נעוריו. לפני שגויס לצבא, עבד חודשים אחדים כמסגר בתל-אביב. מאיר גויס לצה"ל בתחילת מאי 1972 והוצב לחטיבת חיל הרגלים "גולני". לאחר הטירונות ולאחר שהשתלם בקורס מ"כים חי"ר, נקבע תפקידו כמ"כ רובאים והוא הוצב בגדוד "הבוקעים הראשון" של החטיבה. כשפרצה מלחמת יום הכיפורים, היה מאיר בגדודו והשתתף עמו כמ"כ רובאים בקרבות ברמת-הגולן. ביום כ"ו בתשרי תשל"ד (22.10.1973) נפל בקרב על כיבוש החרמון. במהלך הקרב נטל אלונקה בידיו, ורץ בשדה הקרב כדי לחלץ פצועים. תוך כדי פעולתו נפגע מכדור ונהרג. הוא הובא למנוחת-עולמים בבית-העלמין הצבאי בקרית-שאול. השאיר אחריו הורים, ארבעה אחים ואחות. לאחר נופלו הועלה לדרגת סמל.

במכתב תנחומים למשפחה השכולה כתב מפקד היחידה: "בנכם נלחם כפי שנלחם מי שידוע למען מה הוא נלחם, באומץ, בגבורה, במסירות ובהקרבה".

הקרבת על

החרמון

רקע

חגיגת גולני ערב מלחמת יום הכיפורים (אוקטובר 1973)
בחדשי החורף ובחודשי הקיץ של שנת 1973 המשיכו חיילי חטיבת גולני בשגרת אימונים ובפעילות מבצעית. באפריל 1973 קיבל המחידעין הישראלי התרעות רבות על היערכות הצבא המצרי למלחמה, שנועדה לפרוץ באמצע מאי 1973. גם הפעם העריכו ראשי אמ"ן ועוזריו כי ה"סבירות למלחמה גמוכה". לעומתם העריך ראש המוסד, כי קיים חשש סביר למלחמה. שר הבטחון והרמטכ"ל לא קיבלו את הערכת אמ"ן, והורו להתכונן למלחמה במסגרת "כוננות כחול-לבן". חיילי המערך הסדיר של צה"ל ובכללם לוחמי גולני נכנסו לכוננות והחלו בפעולות שונות לחיזוק כושר הלחימה וההגנה. בחדש אוגוסט 1973 בוטלה "כוננות כחול-לבן", הוחלט לקצר את משך השירות בצה"ל ובוצעו חילופים במטכ"ל ובפיקוד הבכיר. חטיבת גולני החלה בהכנות נמרצות לקראת כנס גדול בפארק הירקון בת"א, בו אמורים היו להשתתף כל יוצאי חטיבת גולני ב-25 שנות קיומה (1948-1973) כחטיבה סדירה ולוחמת. הכנס נקבע לחול המועד סוכות תשל"ד (10.10.73), והסמח"ט סא"ל רובקה אליעזר ניצח בחדשים אוגוסט-ספטמבר 1973 על ההכנות לכנס.

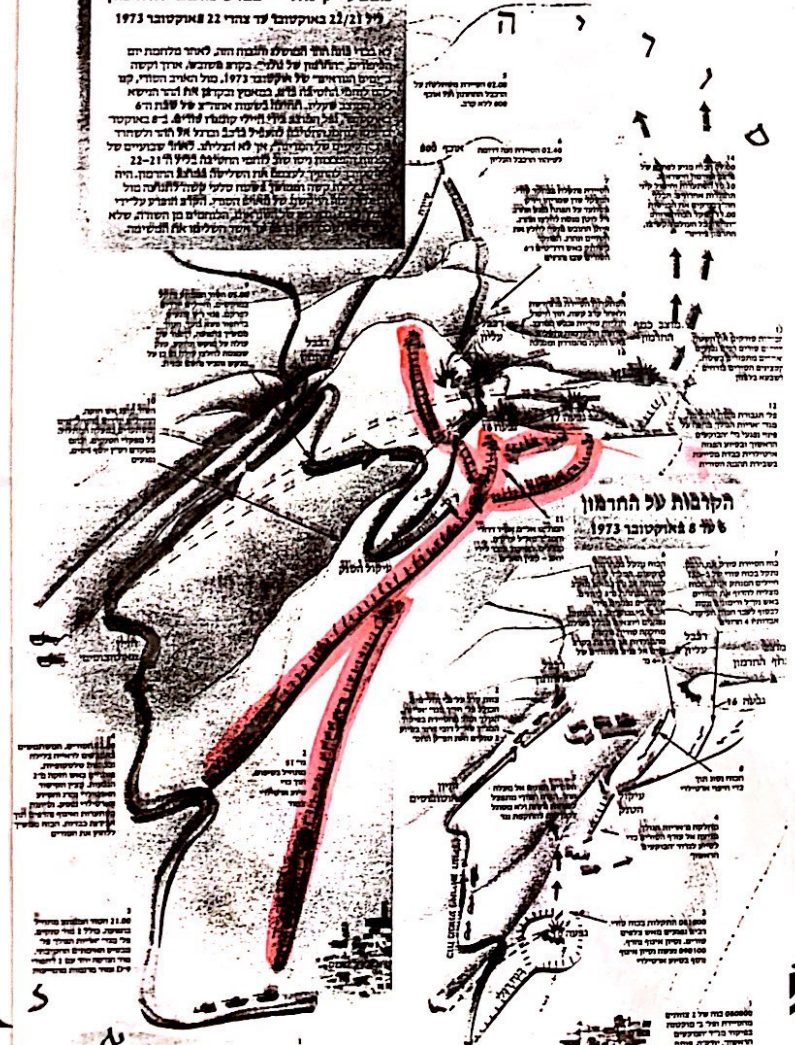
שבת, יום הכיפורים תשל"ד (6 באוקטובר 1973)
בשבת יום הכיפורים תשל"ד, 6 באוקטובר 1973, היו רוב חיילי גולני בבתיהם במקומות מגוריהם. גדוד "ברק" בפיקוד סא"ל יעקב שחר היה בחופשה עד למועד הכנס הגדול בפארק הירקון לציון 25 שנים לחטיבת גולני. גדוד "הבוקעים הראשון" בפיקוד סא"ל יהודה פלד סיים תעסוקה מבצעית ברצועת עזה והיה ב"חופשה רגילה"; טירוני בסיס האימונים החטיבתי, שעסקו באותם ימים בארגון העצדת המתוכננת, יצאו לביתם לחופשת שבת. גם גדוד ביה"ס למ"כים של חטיבת גולני, גדוד "אריות הגולן" בפיקוד סא"ל דובי דדור, ולוחמי הסיירת, פלוגת ה"נמר המעופף" בפיקוד סרן שמריהו ויניק, שהו ביום הכיפורים, שבת 6 באוקטובר, בבתיהם. למעשה היו רק לוחמי גדוד "גדעון" בפיקוד סא"ל זאב אונגר בתעסוקה מבצעית, בכוננות גבוהה, בגיזרה הצפונית של ה"קו הסגול" ברמת-הגולן. ממוצב החרמון בצפון, דרך מוצבי גזרת מסעדה (102, 104, 105), דרך מוצבי גזרת החרמונית (106, 107) ועד מוצבי גזרת קונייטרה (108, 109, 110).

מפת הקרב על החרמון

מבצע "קינוח" – כבוש מוצבי החרמון
19/21-22 באוקטובר עד צהרי 22 באוקטובר 1973

לא בדי לוחם אחד המסרע ללחמה חזק לאחר מלחמת יום
הששית, והחלפתו של טלמי. בקרב פתוח, ארון וקשה
התחיל להטיח ברגים במסיבי הקרקע את אבני היסוד
העתיקים, לעלות למעלה ממטרם על מפתח ה-4
ואם המגדל היה ויחסי קטנוני 4-1. באוקטובר
ההשלישי לא הצליח לגנוב במהלך 94 שעות הלחימה
של 22-21 באוקטובר. 1973 הצליח בעתים של
המבצע לנטות סמוך למוצב החרמון. 22-21-73
היה לנקודת ליבובת את השליטה במעלה הרומון. היה
לקשה ומשוער 2 שעות של קשה ללוחמי מול
היחידה של המולד חזרה. הלוחם המוצב עליו
הוא המגדל. המגדל, המגדלים וכן החרמון, שלא
היה השליטה את המגדלים.

העליה למוצב

נמילת מוצב החרמון (שבת, 6 באוקטובר 1973)
מוצב כתף החרמון היה הגדול במוצבי צה"ל בחזית הצפון. גולל חשיבותו האסטרטגית, גובהו ומיקומו היו בן מתקני חתרעה, תצפית ובקרה מתוחכמים של חילות המודיעין, האוויר והקשר. הוא נבנה בשלושה מפלסים, הראשון שבהם תת־קרקעי, ועליהם שכבת־פיצוץ (שכפ"ץ) בנויה מרשתות ברזל ממולאות אבנים (גביונים).

ביום הכיפורים תשל"ד, 6 באוקטובר 1973, היו במוצב 60 חיילים. 14 מהם לוחמים, מפקד המוצב ר' 13 חיילים מגדוד "גדעון" של חטיבת גולני, 46 חיילים מחילות הקשר, האוויר והמודיעין. 6 מהם היו בתצפיות מחוץ למוצב.

לוחמי מוצב החרמון הישראלי היו הראשונים, אשר שילמו את מחיר התפתעה האסטרטגית והטקטית של מלחמת יום הכיפורים. לאחר הפצה כבדה נחתו בסמוך למוצב בארבעה מסוקים שתי פלוגות חיילי קומנדו סורים, שחסמו באש חזקה את כל דרכי הגישה אל המוצב, בשעת ששתי פלוגות נוספות של צנחנים וחי"ר תקפו רגלית מכיוון מוצבי החרמון הסוריים. כבר בשלב הלחימה הראשון בשעה 15.40 חדרו הסורים לתוך המוצב.

בתוך דקות ספורות לאחר חדירת הסורים לתוך המוצב, התפצלו והתפזרו החיילים הישראלים במקומות שונים במוצב הענק וניסו להגן על עצמם בתוך המנהרות, המעברים והפתחים. למעשה התפצלו 54 החיילים, שהיו בתוך המוצב, לשתי קבוצות גדולות: הכוח, שהיה עם המפקד, מנה 17 איש. בכוח השני היו 27 חיילים. 10 חיילים נוספים מצאו מתבוא ומסתור בחוליות, בזוגות וכבודדים במקומות שונים במוצב.

כבר בשעות אחה"צ, בשבת ה־6 באוקטובר 1973, ניסו לוחמי גולני, שיצאו ב־3 נגמ"שים ממוצב הר דב, לסייע לנצורים במוצב החרמון, אלא שכוח החילוץ עלה על מארב סורי, נפגע ונסוג. ניסיון נוסף, שני, לחבור עם המוצב בוצע בליל 6-7 באוקטובר על־ידי שתי פלוגות מחטיבת גולני רכובות על זחל"מים. הכוח הגיע לנווה אטי"ב ונערך להמשך הפעולה. אלא שפעולת החילוץ בוטלה על־ידי אלוף פיקוד הצפון בהעדר מידע מודיעיני עדכני על מצב חיילי מוצב החרמון ועל היקף הכוחות הסוריים שמסביבו. בינתיים תגברו הסורים את כוחם בגזרת החרמון במאות צנחנים וחיילי חי"ר, שנערכו במקומות החולשים על דרכי הגישה בין הסלעים.

חיילים סורים כיתרו לחלוטין את מוצב החרמון, והתבצרו בעמדות מאולתרות הפזורות בכל העמדות ונקודות המפתח החשובות בגזרת החרמון: "גבעה 17", "גבעה 16", "רכבל עליון", "המצוק", "עיקול הטנק", "גבעה 24", "רכבל תחתון" ו"גבעה 10" (החולשת על מנדל־שמים).

הכוח שהיה עם מפקד המוצב, 17 חיילים אשר חלקם שיך ללוחמי גדוד "גדעון", הצליח לחמוק בלילה (ליל 6-7 באוקטובר) מן המוצב, אך סמוך ל"רכבל עליון", כמאה מטרים מן המוצב, עלה ונתקל במארב סורי. חמישה מאנשיו נהרגו, שניים נשבו, אך עשרה אחרים ניתקו מגע, נסוגו, ניווטו כל אותו לילה, והצליחו לבסוף להגיע בשלום לקווי צה"ל.

הכוח השני, שכלל כאמור 27 חיילים, ניסה פעמיים להגיע ממחבואו, אך בכל פעם התגלה וספג אבידות. ארבעה מאנשיו נהרגו, והשאר נכנעו. שאר החיילים, שונתרו במוצב במקומות שונים ומוסתרים, הסגירו את עצמם בלית־ברירה ונפלו בשבי, בימים שלאחר־מכן. סך־הכל נהרגו 13 חיילים. 31 נפלו בשבי. בבוקר ה־8 באוקטובר ניתן אישור לתקוף את מוצב החרמון לאחר שהיו ידיעות, כי יש בו עדיין חיילים נצורים.

כיבוש המוצב

מבצע "קינוח" - כיבוש מוצבי החרמון (21-22 באוקטובר 1973)
למרות כשלונו החתקת 8 באוקטובר 1973 היה ברור למטכ"ל, להפ"ק וליגדת צפון, למח"ט גולני, ללוחמיה ולמפקדיה, כי יש לעשות נסיון נוסף לכבוש שטח חיוני זה, שערכו הצבאי אסטרטגי היה רב ביותר. לא בכדי פינו לוחמי חטיבת גולני את המוצב הישראלי הגדול בכתף החרמון "העיניים של המדינה", חיון במוצב החרמון, הגדול והחשוב במוצבי צה"ל בחזית הצפון, מתקני התרעה, מתקני תצפית ומתקני פקרה משוכללים ביותר של חילות האוויר, הקשר והמודיעין. הפעולה לשחרור מוצב החרמון נדחתה מספר פעמים, עד שניתן היה לרכו כוחות מתאימים וסיוע אווירי וארטילרי, בימים 19 ו-20 באוקטובר 1973 היה חשש, כי לא יהיה אפשר לבצע את הפעולה בתוך שתי יממות כמתוכנן בשל מזג האוויר הגרוע. השמועות על הפסקת האש הפלילית העומדת בפתח וחידיעות כאילו 40 מאנשי המוצב עדיין נצודים בקומה התחתונה וממשיכים בלחימה, הביאו את שר הבטחון משח דיין לכלל החלטה להורות למטכ"ל לבצע את הפעולה בלילה ה-21-22 באוקטובר 1973. בלילה שלפני הפעולה (לילה ת"צ 20.10.73) כבר התמקמה תצפית מיחידת סיור נבחרת, ב"מצפה שלגים", והושלם תכנון המבצע והתיאום עם חיל האוויר. מבצע "קינוח" תוכנן כמבצע דו-חטיבתי מתואם להתקפת לילה, שיבוצע על ידי חטיבת גולני וחטיבת הצנחנים (בפיקוד אל"מ חיים נאדל) בסיוע מאסיבי של חיל האוויר ובסיוע ארטילרי צמוד. ראשונה הופעלה כבר בשעות אחה"צ (21.10.73) חטיבת הצנחנים, שהונחתה במבצע מוסק במספר סבבים של מסוקים במרום החרמון בעורף הסורים, והחלה בכיבוש הרכס מצפון לדרום. סה"כ הונחתו כ-600 צנחנים (תחילה הגדוד של סא"ל חזי שלח ואח"כ הגדוד של סא"ל אלישע לשם), שכבשו במשך הלילה את כל יעדיהם מול התנגדות קלה יחסית והשלימו את ההשתלטות המלאה על "מוצב הפיתולים", "מוצב המצוק" ו"מוצב החרמון" הסורי. בפעולה נהרגו שני צנחנים. בערב ה-21 באוקטובר 1973 הופעלה חטיבת גולני שוב בהתקפה ישירה בשני צירים, כוח רגלי וכוח ממונע, מאזור הכפר הדרחי מג'דל-שמס אל עבר מוצב כתף החרמון. הקרב היה ארוך ועקוב מדם, ונמשך בהפוגות קצרות כל אותו לילה. החיילים הסורים, שהיו מאומנים ומצוידים היטב, נערכו בעמדות שולטות, רובן ככולן מחוץ למוצב. חיילי גולני נלחמו הפעם בקרב על "העיניים של המדינה" בעקשנות מיוחדת במינה.

כיבוש מוצב החרמון (בוקר 22 באוקטובר 1973)

ואו, לקראת שחר ה-22 באוקטובר 1973, גילו כנראה לוחמי חטיבת גולני, נושאי תג העץ, מידה נוספת של כוח סבל, עקשנות ועיקשות. התמדה ודבקות במטרה, ומתוך הכרת חשיבות המשימה ורצון אדיר המונע על-ידי גאונות יחידה מיוחדת במינה הצליחו לשבור לבסוף את ההתנגדות הסורית ב"דרך אל היעד". פלוגת תגבורת מכוח החסימה, מגדוד "אריות הגולף" שנשלחה לסייע בפיוץ הפצועים וההרוגים של גדוד "הבוקעים הראשון", בסיוע הפגזה ארטילרית צמודה וכבדה - הצליחה יחד עם לוחמי פלוגה א' של הגדוד להשתלט על אזור "גבעה 17" במרחק של 600 מ' מן המוצב עצמו.

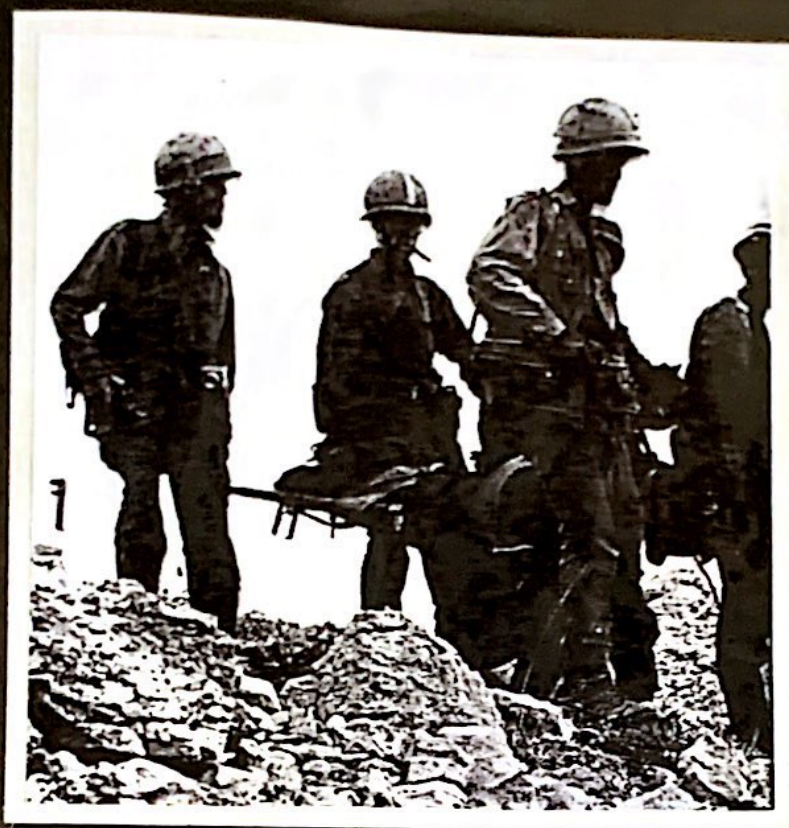
בשעה 6.00 החלו חיילים וקצינים סורים לנטוש את עמדותיהם ולגוס צפונה (חלקם נהרגו וחלקם נשבו אח"כ ע"י כוח דויפלוגתי של הצנחנים, שחתקדמו מכיוון צפון אל עבר מוצב החרמון). בשעה 9.00 כותר מוצב החרמון ע"י חיילי גולני, חבלני פלוגת החנדסה בדקו היטב את כל הכניסות מחשד למיקוש, ובי"ס 10.30 טוחר המוצב סופית, בשעה 11.00 הונפו סוף סוף דגל החטיבה ודגל המדינה במרומי המוצב הישראלי, ומפקד הכוח דוד כץ (בצ'לה) דיווח מבלי להקפיד על כללי הדיבור בקשר: "תחנוות כל העולם הקשיבו, החרמון בידנו!".

מפקד פיק' צמור/אג"מ			יומן דווח מבצעי		
מאת	שעת הארוע	כסי סדורי	שם מוסר הדווח	שעת הדווח	תוכן הידיעה
1050	9:11	(א' 22) (החרמון הישראלי)	אנחנו יאללה, כפי ש... 13 סכיות	9:11	!!! (א' 22) (החרמון הישראלי)
1054	10:10	1054	1054	10:10	1054
1055	10:15	1055	1055	10:15	1055
1056	10:20	1056	1056	10:20	1056
1057	10:25	1057	1057	10:25	1057
1058	10:30	1058	1058	10:30	1058
1059	10:35	1059	1059	10:35	1059
1060	10:40	1060	1060	10:40	1060
1061	10:45	1061	1061	10:45	1061
1062	10:50	1062	1062	10:50	1062
1063	10:55	1063	1063	10:55	1063
1064	11:00	1064	1064	11:00	1064
1065	11:05	1065	1065	11:05	1065
1066	11:10	1066	1066	11:10	1066
1067	11:15	1067	1067	11:15	1067
1068	11:20	1068	1068	11:20	1068
1069	11:25	1069	1069	11:25	1069
1070	11:30	1070	1070	11:30	1070
1071	11:35	1071	1071	11:35	1071
1072	11:40	1072	1072	11:40	1072
1073	11:45	1073	1073	11:45	1073
1074	11:50	1074	1074	11:50	1074
1075	11:55	1075	1075	11:55	1075
1076	12:00	1076	1076	12:00	1076
1077	12:05	1077	1077	12:05	1077
1078	12:10	1078	1078	12:10	1078
1079	12:15	1079	1079	12:15	1079
1080	12:20	1080	1080	12:20	1080
1081	12:25	1081	1081	12:25	1081
1082	12:30	1082	1082	12:30	1082
1083	12:35	1083	1083	12:35	1083
1084	12:40	1084	1084	12:40	1084
1085	12:45	1085	1085	12:45	1085
1086	12:50	1086	1086	12:50	1086
1087	12:55	1087	1087	12:55	1087
1088	13:00	1088	1088	13:00	1088
1089	13:05	1089	1089	13:05	1089
1090	13:10	1090	1090	13:10	1090
1091	13:15	1091	1091	13:15	1091
1092	13:20	1092	1092	13:20	1092
1093	13:25	1093	1093	13:25	1093
1094	13:30	1094	1094	13:30	1094
1095	13:35	1095	1095	13:35	1095
1096	13:40	1096	1096	13:40	1096
1097	13:45	1097	1097	13:45	1097
1098	13:50	1098	1098	13:50	1098
1099	13:55	1099	1099	13:55	1099
1100	14:00	1100	1100	14:00	1100

איתור ופינוי פצועים

מוצב החרמון בידינו

טוּרֵי לֹחֲמִים בְּמִדְרוֹן מִתְנַגְעִים,
בְּאֵמֶל הַלַּיִל אֶת דְּרָכָם מְשַׁרְכִים,
הִגֵּב מִתִּיסָר, הַשָּׁנִים חוֹרְקוֹת,
אֶת הַחֲשֵׁף גְּבֹלֶשׁ בְּעֵינַיִם צוֹרְבוֹת.
פְּלָגָה מִזְמִין, פְּלָגָה מִשְׁמָאֵל,
הַגִּשְׁקָה מְעִיקָ, אֵף נִתְגַּבֵּר עַל הַכֹּל.
כְּבֹדָה הַנְּשִׁימָה, הַפְּנִים לֹהֲטוֹת,
אֶבֶל בֶּלֶב שֶׁל "גּוֹלְגֵי" בּוֹעֲרוֹת שְׁלֵהבוֹת.
אֶל רֹאשׁ הַחֶרְמוֹן, אֶת כְּתָפוֹ שֶׁל הָהָר
נִעְלָה וְנִכְבַּשׁ בְּטָרֶם יָבוֹא הַמָּחָר.
מְעַרְף הָאוֹיֵב עַד שֶׁחַר יִפְצִיעַ
אֲנַחְנוּ, אַחוֹת, תִּיבִים לְהִבְקִיעַ.
וְאִם מִן הָהָר הַנְּשִׂא לֹא נֵרֵד לְעוֹלָם,
עַל גְּבוּרַתְנוּ, מוֹלָדֵת, סִפְרֵי לְכֻלָּם.

מאז שהלכת היצע החורף לנטיה
השמים קופרים מאימים
כמו שני פלאי המתכת שמת היעה שלק
כשגם היית חי.
היעה שלק זומחת פרא
ובין החורבן וההרס של הקורים והפרוזה
התולים מיללים שם כל העילה
הכניסה לרובק חסובה
אפשר למצוא גם
ללכת לאיבוד
והלה נכרי הימים אחרים
מי קיל, שגור קסמות
כניסה מאות
אקה יושה על המדבר
מקל חברים
הריוק מאיר
אפשר היה להתחמם
לפשיך קרה שהנמה
המילה אהבה מתאימה למה שקרה שם
וצכסו הלה כואב
מפרפר
מסרה להתנחם
כמו הפרח האדום שמתקטל לפרוח
אין נחמה.

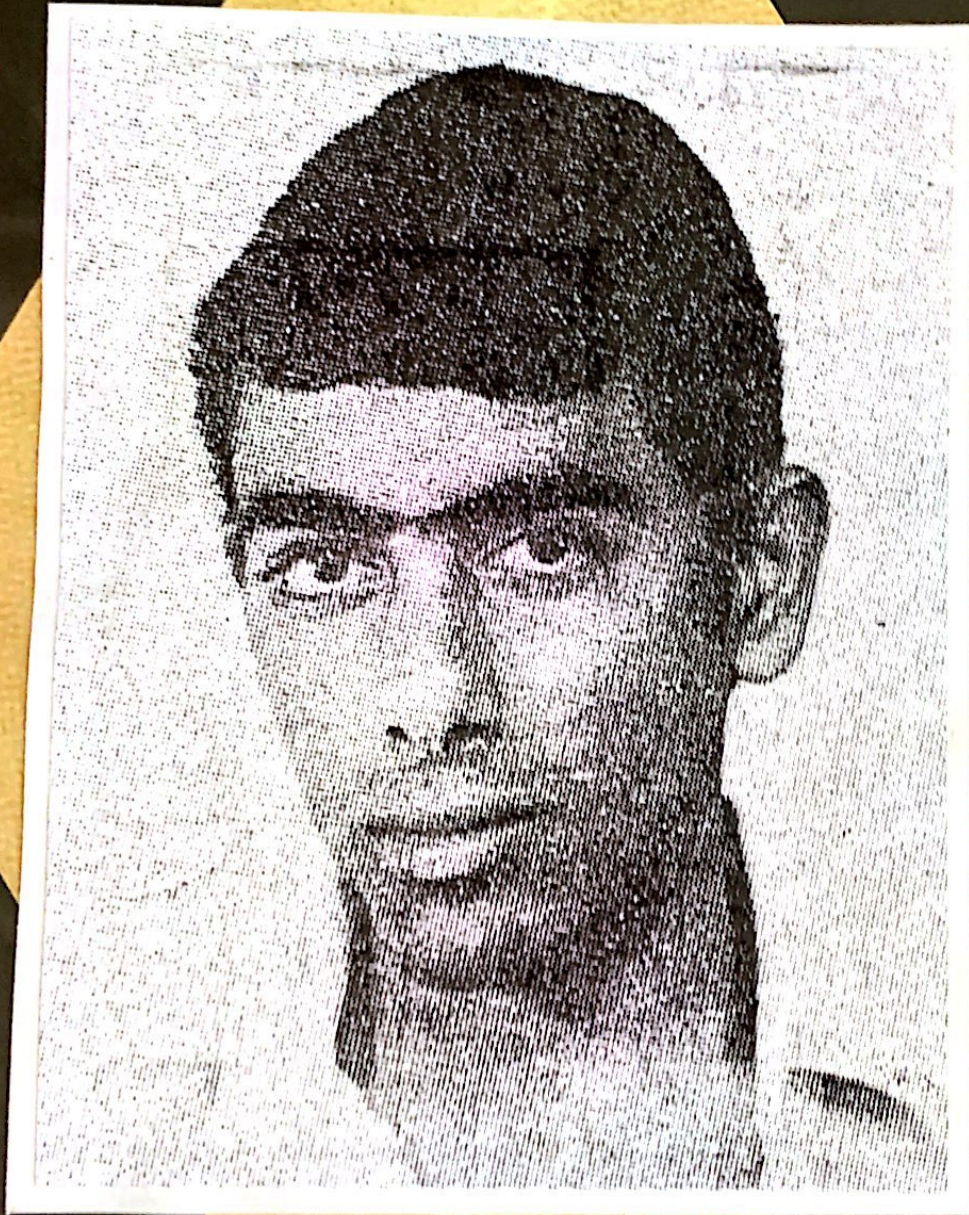

רציתי להביא לך משהו -
משהו מן המלחמה.
משהו!!!
שתדעי שהייתי גם פחזן גם גיבור
גיבור - פחזן.
רציתי להביא לך משהו -
משהו מן המלחמה.

חשבתי להביא לך תחמושת קלה,
אך ירינו את כל התחמושת,
חשבתי להביא לך פגיון זהב,
אך הפגיונות הפכו לאדומים.
חשבתי להביא לך את ליבי למשמרת
אבל גם אותו לקחו חברי שנפלו במלחמה.

רציתי להביא לך משהו -
משהו מן המלחמה.
לכן כתבתי את השורות הללו,
השורות הבוכות וצוחקות,
שורות מן המלחמה.
כן, אלה השורות המעטות שנשארו לי
מאותם ימים גדולים ואפורים.
רציתי להביא לך משהו -
משהו מן המלחמה.

מאיר ראדה ז"ל

אני רואה אותך מסתער,
את רוח ההקרבה שלך,
את דמותך הגבוהה
ואת הצדק הניבט מעיניך החומות.

אני רואה אותך צוחק,
מלא חיים.
רואה אותך מלא נעורים.
וידי קצרה מלהביע את
שפע רגשות לבי.
אבד לי חבר לעד,
החבר היקר שעל משמר
הארץ נפל.
אני רואה אותך מסתער
מראה זה לא ישכח ממני לעולם.